

Jézus vacsorája

Tanítás 2015. szeptember 13-án, Gazdagréten

Bevezető

Kedves Testvérek!

Mintegy két évig foglalkoztunk Jézus vacsorájának elemzésével a közösségi összejöveteleken. Ez a tanulás Jézus földi tartózkodásának egyik legismertebb eseményét világította meg a számunkra új fényben. A tanultak következményeként alakítottuk át az örömnép tartalmát, hogy ne egy hagyomány ápolása, hanem a hitünk és látásmódunk hú megjelenítése legyen. Egy olyan eseménnyé tettük a havi istentiszteletet, mely méltán viselheti az örömnép nevet, mert az igazságnak örülünk!

De hogyan jutottunk el idáig? Milyen utat jártunk be, milyen meglátásokra jutottunk? A keddi és csütörtöki tanuláson lejegyzeteltem az elhangzottakat, melyeket most tárok először rendezett formában elétek. Ezt a témát nagyon fontosnak találtam ahhoz, hogy egy külön tanítást tartsak róla. Tervezem, hogy az összerendezett jegyzeteket odaadom nektek. Most viszont lássuk, hogyan jutottunk el idáig!

Előzmények

Az egyik legfontosabb igazság, amit Jánostól számtalanszor hallottam, ebben a témában hatványozott fontossággal kerül előtérbe: az Isten nem ember. Nem Jézus írta a Bibliát, de még csak az Evangéliumokat sem, szertartáskönyveket meg főleg nem! Bizony, az ő vacsorájából az egyházak szertartást csináltak. A katolikus egyházban az utolsó vacsora emléke a szentmiseáldozat, amely az egész liturgiának forrása és kiteljesedése (fons et culmen). Ezt tapasztalatból tudom, mert régebben minden vasárnap templomba jártam és sokat olvastam ebben a témában. A protestánsoknál sem sokkal különb a helyzet. Náluk ugyan nincsenek szentségek, nem kötelező az istentisztelet minden vasárnap, de az úrvacsorát megelőzően több napig bűnbánatot és böjtöt kell tartani. Ugyanaz a tévedés más köntösben!

Aki meg szeretné ismerni Jézus vacsorájának valóságos jelentését, azt a Hang nem igazítja el egyértelműen. A szentmiséről kijelenti:

A szentmise mérhetetlenül nagyobb érték, semmint meg lehetne fogalmazni emberi szavakkal, s megfelelően értékelni lehetne teremtményi keretben. Sem égen, sem Földön ki nem meríthető Isten szeretetének az a megjelenülése, amely a szentmise szertartásában történik. Minden szentmisében az Isten szeretetének olyan kiáradása valósul meg, amilyenhez hasonló a világ teremtése óta soha nem volt és nem is múlható felül soha. Az a falat kenyér és az a csöpp bor magát a világot teremtő, megváltó és megszentelő Istent hordozza és kínálja eledelül nektek, hogy Isten erejének és boldogságának hordozói legyetek! Az, ami a szentmisén történik, az egész szellemi világ előtt érthetetlen, felfoghatatlan és lenyűgöző valóság. Istennek embert tápláló szeretetével soha és sehol másutt így találkozni nem lehet! (2089)

Magyarul azt állítja, hogy a mise, vagyis végső soron Jézus vacsorájának lényege az ember számára megismerhetetlen, tehát misztérium. Ezzel szemben viszont a tanulást szabja az üdvösség feltételül a szertartás helyett.

Ima és tanulás! Főleg a párbeszédima és az evangéliumaim olvasása! Ha ehhez még hozzájárul az, hogy megkeresed azt az egy-két embert, akikkel Rólam el tudsz beszélgetni, akkor biztos lehetsz abban, hogy újjászületésed nem marad el! (2395)

Ebben a szellemben tartott Feri bácsi miséket, melyeket átvettünk és gyakoroltunk egészen 2015. májusáig. És most ismerjük meg, mi az a látásmód, amelynek hatása alatt elhagytuk ezt az egyházi keretet!

A négy Evangélium és Pál 1. levele a korintusiakhoz

Most bemutatom, hogy miket tanultunk a közösségi összejöveteleken Jézus vacsorájáról. Három forrást elemeztünk: Pál 1. levelét a korintusiakhoz (1Kor 11), Márk evangéliumát (Mk 14), valamint János evangéliumának 6. fejezetét (Jn 6).

Pál

Az Újszövetségben kétféle leírást találunk Jézus vacsorájáról. Az időben korábbi Pál adja az 1. Korintusi levelében:

23. mert én az Úrtól kaptam, amit át is adtam nektek (közöltem is veletek), hogy az Úr Jézus azon az éjszakán, amelyen elárulták, fogta a kenyeret,

24. és hálát adott, megtörte és ezt mondta: ez az én testem, amely tiérettetek van, ezt tegyétek a rám való emlékezésül!

25. hasonlóképpen a poharat is fogta a vacsorázás után, ezt mondta: ez a pohár az új szövetség az én véremlében, ezt tegyétek, ahányszor isszátok emlékezésül én rám,

26. mert ahányszor eszitek e kenyeret, és isszátok a poharat az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jön,

Pál korának egyik legtehetségesebb farizeusaként Jeruzsálemben tanult, itt ébredt fel benne a Jézus követőivel szembeni gyűlölet. Ez a hevessége a damaszkuszi csoda után sem váltott át Jézus megismerésére, hanem a saját evangéliumának minél hatékonyabb hirdetésébe csapott. Nem felfelé fordult Pál, hanem csak a másik irányba, így a régi gondolkodásában írta le a leveleit.

Jézus vacsoráját csak egyszer említi, akkor is mellékesen, a korintusi gyülekezetet megfeddése kapcsán. Ők a rendszeres vacsoráikon nem osztottak meg az ételen, még egy pogánytól elvárható irgalmasságot sem tanúsítottak egymás iránt. Ezért ezeknek a görög többistenhitből kereszténnyé tett embereknek írta le nagyon tömören, hogyan vacsorázott Jézus a tanítványaival. Mivel művelt farizeus és római polgár létére lenézte a galileai halászokból lett tanítványokat, nem is említette őket, ahogyan azt sem, hogy tőlük hallott volna Jézus vacsorájáról.

Pál alaposan ismerte a mózesi törvényt, így meglepő, hogy nem emlékezik meg arról, hogy Jézus kovásztalan kenyeret használt volna, ahogyan az a pészah ünnepe kötelező. A pészahhoz való kapcsolat egyedül abban jelenik meg, hogy Júdás árulásához kötötte az eseményt, és ezt az evangélisták pészahra teszik. A megértést viszont megzavarja, hogy ennek ellenére egy másik helyen pászkaáránnyként hivatkozik Jézusra (1Kor 5,7-8).

7. tisztítsátok el a régi kovászt, hogy legyetek új tésztává, mint ahogy kovásztalanok vagytok, mert a mi húsvéti bárányunkat, Krisztust feláldozták érettünk.

8. Úgyhogy ne ünnepeljünk régi kovással, ne is a rosszaság és gonoszság kovászával, hanem az őszinteség és való(igaz)ság kovásztalanságával,

Pál nem tekintette szertartásnak sem a Jézus által megült, sem a korintusiaknak előírt vacsorát. Ő ezt egy megkülönböztetett evésnek mondta, és büntetést helyezett kilátásba arra az esetre, ha valaki méltatlanul veszi magához a kenyeret és a bort. Az ószövetségi gondolkodás mintájára a vacsorán való méltatlan részvételt tartotta a korintusiak közötti betegségek fő okának.

Nem állíthatjuk, hogy Pál szerint Jézus a saját testévé és vérévé változtatta volna át a kenyeret és a bort. Annyit jegyez meg, hogy Jézus teste az a kenyér, mely a tanítványokért van. A borról pedig kijelenti, hogy szerinte Jézus vére útján egy bizonyos új szövetséget hordoz. Pál nem tudott másban, csak szövetségben gondolkodni Jézus kapcsán, pedig sehol az evangéliumokban nem mond ilyet Jézus, csak a vacsorán adják a szájába! Ennek föltehetően Pál behatása az oka.

Végül Pál meghagyja, hogy ezt a vacsorát Jézus emlékére költsek el, amíg el nem jön újra. Azért tartotta fontosnak Jézus újbóli eljövetelét, mert ő ítéletre várta. Mivel Jézus nem ítélt, ezért nyilván a következő eljövetelekor kell ezt megtennie. A korábban említett büntetést Jézus a második eljövetelekor osztja ki Pál látásmódja szerint.

Látjuk tehát, hogy Pál az ószövetségi látásmódja alapján próbálja értelmezni Jézus vacsoráját. Ezt az egyházszervezői munkája során írt egyik levelében említi meg egy általa alapított közösségnek. A vacsorát nevelési célból mutatja be.

Márk

Időben a második forrásunk Márk evangéliumából való:

Márk14.18. és amikor asztalhoz telepedtek és ettek, Jézus ezt mondta: Ámen, mondom nektek, hogy egy tiközületek, aki együtt eszik velem, elárul engem.

Márk14.19. Elszomorodtak és egyenként mondták Neki: csak nem én ?

Márk14.20. Ő pedig ezt mondta nekik: egy a tizenkettő közül, aki velem egyszerre márt a tálba,

Márk14.21. az Emberfia ugyan elmegy, ahogyan meg van róla írva, de jaj annak az embernek, aki az Emberfiát elárulja (átadja) jobb lett volna annak az embernek, ha meg sem született volna,

Márk14.22. és miközben ettek, kezébe vette Jézus a kenyeret, megáldotta (áldást mondott), megtörte és nekik adta, és ezt mondta: vegyétek, ez a testem,

Márk14.23. majd fogta a poharat, hálát adott, odaadta nekik és ittak belőle mindnyájan

Márk14.24. és azt mondta nekik: ez a vérem, a szövetségé, amely sokakért kiontatik.

Márk14.25. Ámen, mondom nektek, hogy nem iszom a szőlőtő terméséből addig a napig, amíg újat iszom az Isten Királyságában

Ezt vette át a másik két szinoptikus, Máté és Lukács. Márk zsidó volt, és Péter tanítása nyomán írta le Jézus szavait és tetteit a Rómában élő keresztényeknek. Ők már ismerték Pál tanítását, írt is nekik egy levelet. Lehetséges, hogy Márk találkozott Pállal, nem tudjuk biztosan. Pál tanításának nyomait azonban felfedezhetjük a felfogásán. A vacsora részleteit azonban eltér Pál leírásától.

Márk a vacsorát a szemtanú hitelességével mutatja be. Jézus a tizenkét tanítványával ült le enni és a vacsora kezdete után nem sokkal kijelentette, hogy közülük egy el fogja őt árulni. Erre azok ijedten

elkezdtek kérdegetni, hogy csak nem én, mivel nem voltak biztosak sem magukban, sem abban, mit jelent Jézust elárulni. Ez a magatartás is mutatja, hogy Jézus Isten, mert nem kezdett el vádaskodni, hanem felhívta tanítványai figyelmét a közelgő tette. Utalt az árulójára, de nem nevezte meg.

Jézus válaszul elmondta a tanítványoknak, *hogy ugyan ő elmegy*, tehát nem meghal, hanem elmegy, *de jaj annak, aki őt elárulja*. Ide betoldották, hogy *amint meg van róla írva*. Semmi ilyen nincsen Jézusról megírva. Az Isten nem szorul rá, hogy jövendöléseket teljesítsen. Valamint azt is közli az evangélium, hogy jobb lett volna Júdásnak, ha meg sem születik. Ezt az állítást sem tudjuk Jézussal alátámasztani. Az ember fantáziájában születnek a mi lett volna, ha kezdetű kérdések. Jézus pedig már a kereszten megbocsájtott az őt kivégzőknek, így Júdásnak is, akit, mint mindenki mást, előbb-utóbb magához vonz (Jn 12,32).

Jézus áldást mondott a kenyér és a bor körbeadása előtt. A kenyeret megtörte, hogy kifejezze egységét a családjával, azaz a tizenkét tanítványával. A borból együtt ivott velük. A kenyeret úgy adta körbe, mint testét. A bort úgy kínálta körbe, mint a vele szövetségben valóként ontott vért. Itt érhetjük tetten Pál látásmódjának a beszűrődését a leírásba, mert Jézus sehol máshol nem használja a szövetség kifejezést a tanításában. Abban viszont mindketten megegyeznek, hogy Jézus keresztre feszítéséhez közeli időpontra teszik a vacsorát.

Jézus tanít a vacsorájával. Márk leírásában ugyanúgy négy igerész foglalkozik az árulás kérdésével, mint a kenyér és a bor körbeadásával. Föltehetjük, hogy a tanítványok értették a kenyér és a bor jelképét, mert nem kérdeztek vissza. Ezt annak ellenére állítom, hogy a szinoptikusok nem magyarázzák meg Jézusnak ezt a tettet. János evangéliumából tudjuk meg, micsoda mély tanítás húzódik meg mögötte.

A vacsora leírásának végén Jézus a szőlőtő termésével tanít tovább, hogy bort majd csak az Isten Országában fog inni. Ez a betoldás arról árulkodik, hogy embernek látták őt, mert ő maga az Isten Orzága. Lehet, hogy egy másik helyre kell tenni ezt a mondatot az evangéliumban, hogy lássuk az értelmét.

Sajnos a pontatlanságok nem érnek ezzel véget. Noha Márk azt állítja, hogy a pászkavacsorán adta Jézus ezt a tanítást, nem mondja, hogy kovásztalan kenyeret használt az étkezéshez. Abból pedig, ahogyan a pászkabarány elkészítését bemutatja, nem ismerünk rá a mózesi törvényre. Ez a pontatlanság alapot adott arra, hogy később összemossák a zsidó pészachot és a keresztény húsvétot.

Máté és Lukács a saját leírásában (Mt 26,20-29 illetve Lk 22,14-38) kibővítve megismétli Márk történetét. Máténál azt olvassuk, hogy Jézus vére a bűnök bocsánatára ontatik ki. Ez nem igaz, mert ezt Pál látja így, ahogyan azt már fentebb idéztem. A pászkabarány eredetileg nem a bűnökért való áldozat bemutatására szolgált, hanem az Egyiptomból való kivonuláskor kapott szerepet.

Márk a szemtanú hitelességével számol be Jézus nyilvános működéséről és tettei sorába illesztve a tanítványokkal eltöltött vacsoráról. Az eseményeket részletesen ismerteti, az értelmezésüktől viszont tartózkodik.

János

Pál ideológiáját és Márk tárgyilagosságát jól kiegészíti János magyarázó leírása Jézus életéről. János bátran leírta, hogy ő mit gondolt Jézus szavairól és tetteiről, nem pusztán az Írásból merített

idézeteket. Noha nem tudósít a kenyértörésről a vacsorán, csodálatosan összefoglalja a mögötte meghúzódó tanítást a kenyérszaporítás utáni beszédben. Idézzünk fel belőle néhány ígérést:

János6.35. Jézus (ezt) mondta nekik: Én vagyok az élet kenyere, aki énhozzám jön, nem éhezik többé és aki hisz bennem, (hithű lesz hozzám), nem szomjazik meg soha,

János6.45. Meg van írva a prófétákban: és lesznek mind(nyájan) Isten tanítottjai: mindenki, aki hallgatott az Atyára és nála tanult, hozzám jön,

János6.47. Ámen, Ámen mondom nektek, aki hisz bennem, (világ)korszakra szóló élete van,

János6.51. Én vagyok az élő kenyér, amely az égből szállt alá, ha valaki eszik ebből a kenyérből, él a (világ)korszakokba (nyúlóan) és az a kenyér pedig amelyet én adok majd a világ életéért az az én (hús)testem.

János6.54. Aki eszi az én (hús)testemet és issza az én véretem, annak (világ)korszakra szóló élete van és én föltámasztom őt az utolsó napon,

János6.55. mert az én (hús)testem (való)igazi (valóságos) táplálék és az én vérem (való)igazi (valóságos) ital.

János6.56. Aki eszi az én (hús)testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne, (én is abban).

Aki hisz ezekben az Igékben, annak számára világos, hogy Jézus az Isten. Ő nem földi táplálékról beszél, hanem a szellem örök életre szóló táplálékát kínálja önmagában, a tanításában. Az örök élet tartalma Isten megismerése, ez pedig Jézuson keresztül valósulhat meg, aki azért jött, hogy bemutassa nekünk az Atyát.

Mi már megtanultuk, hogy élet alatt Jézus az örök életet érti. Így tehát abban lesz örök élet, aki befogadja Jézust. Jézust pedig akkor fogadtam be, ha állapotszerűen tanulom őt és tettekre váltom a tanítását. Ez az a kenyér, amit ő ad. Ez a teste, amely nem olyan hústest, mint amivel az ember rendelkezik. (Sajnos a *hústest* kifejezés az evangélista vagy a fordító szóhasználatának a hibája.) Ha Jézust tanulom, akkor pedig növekszik benne a hitem, ezáltal egyre jobban megélem Őt. Így lehet az Ő vére valóban ital.

Ezt a szellemi tanítást párosította Jézus a mindennapi cselekvésünkhöz, a táplálkozáshoz. A kenyér, a test tápláléka jelképezi őt, mint szellemi táplálékot. A bor pedig a mámort jelzi számunkra, az ő megismerésének örömét.

Hol marad az átváltoztatás? Az Angyal tanítása alapján értettük meg, hogy *minden az Ő teste*, így nem szükséges ezen felül Jézusnak „külön” beleköltöznie a kenyérbe és a borba, főleg nem a pap szavára! A borra, mint a mámor hordozójára hivatkozik az Angyal, az evangéliumban pedig többször olvashatjuk, hogy Jézus az öröm hírért hozta el nekünk.

Végső soron arra jutottunk, hogy a tanítványnak nem kell a kenyér és a bor jelképéhez ragaszkodnia, ha Jézusra akar emlékezni. A tanítvány akármit tesz, azzal Jézusra emlékezik, mert attól tanítvány, hogy Jézus él benne. Így mindent vele tesz, mert úgy szemléli a világot, hogy abban Jézust lássa meg. Ahogyan János evangéliuma mondja (Jn 1,3): **Minden Általa lett.**

János tehát kiválóan megvilágítja Jézus vacsorájának értelmét. A tanítványok Jézussal maradtak a kenyérszaporítás után elmondott beszédét követően, vagyis hittek benne. Ezt a hitüket igazolta vissza és kötötte egy konkrét megtapasztaláshoz Jézus a vacsorával.

János nem a kenyér és a bor szétosztását, hanem a lábmosást teszi az árulás időpontjához közel. Egy vacsora után Jézus megmosta a tanítványok lábát, hogy példát adjon nekik a szolgálatra. Ennyire szeressék egymást a tanítványok! Ezzel mutatta be nekünk az új parancsot, valamint azzal, hogy életét adta tanítványaiért. Természetesen mindkettő a tanítása részét képezte, mert tanítani jött, ezzel segítette a legtöbbet az emberen.

Tanulságok

A fentebb bemutatott eredeti források és elemzésük alapján számos, korábbi világgépünket megrázó következtetést vonhatunk le. Jézus rendszeresen vacsorázott együtt a tanítványaival, mert őket tekintette a családjának. Egy asztalközösséget alkottak, így természetes volt számukra a közös ünneplés, nem szertartásként fogalmazódott meg.

Nem látjuk igazoltnak, hogy Jézus a pászka ünnepén ülte volna meg a vacsorát. Ő maga sem beszél erről. Hasonlóképpen azt sem erősíti meg, hogy ő lenne a pászka barmán, mert ő a jó pásztornak mondja magát. Jézus pászka barmánként való azonosítása téves, melyet Pál talált ki és a kereszténység a magáévá tette.

Jézus nem tulajdonított központi jelentőséget ennek a vacsorának, mert ő tanítani jött. Ezzel a tetteivel tanított, nem pedig szentséget vagy papságot alapított. Ő maga nem is származott papi családból. Jézus minden szavával és tetteivel önmagát adta, a teljességet. A vacsorával a szeretetét mutatta be, nem egy eljövendő hatalmi rendszer alapjait fektette le egy titokzatos szertartás keretében.

Jézus az istenségéről tanított ezen a vacsorán. Nem nevezte nevén az árulóját és nem úgy viselkedett, mint egy halálától rettegő ember. Egy másik szemszögből mutatott rá a tanítására. Egy egyszerű, ugyanakkor bensőséges példát adott az általa kért szeretetre a tanítványai körében. A kenyér és a bor kiosztását a lábmosással és szóbeli tanítással egészítette ki.

Csodák és megmagyarázhatatlan szavak és tettek helyett az ember természetébe simuló emléket állított annak, hogy három évig a tanítványaival volt. Nem neki volt szüksége arra, hogy beteljesítse a sokszor kibogozhatatlan értelmű jövendöléseket, vagy hogy egy misztériumvallást alapítson. Az embernek, a tanítványainak volt szüksége arra, hogy általuk megjegyezhető formában vesse a fejükbe a szavait és a tetteit, hogy hírül adják az egész földkerekségen. Így maradtak meg tanításában, és később ők és az utódaik elkezdtek kibontani a tanítását, mert ő ezért jött. Így válik Jézus Igéje, a tanítása, az örök életre, a vele való örök életre szellemi táplálékunkká!

Amen.

Biró László